

Ольга КНЕЙСЛЕР

*професор кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування
Тернопільський національний економічний університет*

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ПЕРЕСТРАХУВАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Важливою проблемою функціонування вітчизняного ринку перестрахування є низька якість пропонованих послуг за перестраховальними операціями. При цьому, на кожному етапі реалізації перестраховальної послуги простежується невідповідність її стандартам якості.

Ключовим критерієм, за яким визначають якість пропонованих послуг на ринку, є терміни та якість укладання договорів перестрахування. Загальновідомо, що швидкість та обґрунтованість основних положень договору, його котирування характеризують якісну сторону перестраховальної послуги. Негативно на якості перестраховальних послуг позначився новий Порядок реєстрації договорів перестрахування, що не має практичної цінності, оскільки не передбачає конкретних вимог до перестраховальних договорів, а визначає лише зобов'язання сторін, що вже затверджені в інших правових документах. Таке додаткове правове регламентування призводить до збільшення регуляторного тиску на страховиків унаслідок ускладнення процедури державного регулювання страхування і перестрахування, зростання й неефективного витрачання трудових та фінансових ресурсів страховика. Зазначимо, що єдиною вагомою причиною відмови Нацкомфінпослуг в укладанні договорів перестрахування є суто технічні зауваження до його оформлення.

На нашу думку, є два шляхи розв'язання проблем, пов'язаних із реєстрацією договорів перестрахування. Перший із них – це відміна порядку реєстрації договорів перестрахування, другий – передбачає внесення змін та уточнень у чинний Порядок реєстрації з метою спрощення процедури реєстрації. Зокрема, пропонуємо реєструвати внутрішні перестраховальні договори за принципом повідомлення Нацкомфінпослуг про укладання такого

договору з певним перестраховиком і запровадження єдиної електронної системи обліку операцій із перестраховання.

Зазначені проблеми негативно вплинули на політику виплат у перестрахованні, що є критерієм якості перестраховальної послуги для страховика. У цьому контексті суттєво впливає на реалізацію перестраховальної послуги низка певних чинників: недостатня капіталізація вітчизняних перестраховиків та якість і ліквідність їх активів, які формують статутний капітал та резерви. Внаслідок цього українські перестраховики неспроможні перестраховувати значні за обсягами страхові ризики, що призводить до залежності страховиків-резидентів від послуг іноземних перестраховиків, у перестраховання яким часто передають якісні ризики. А це, відповідно, відтік із національної економіки великих сум інвестиційних ресурсів. Крім того, низькі обсяги капіталу перешкоджають розвиткові вхідного перестраховання на ринку України, частка якого становить лише третину валових страхових премій.

Вагомими чинником, що призводить до зменшення обсягів капіталу перестраховиків і негативно позначається на фінансовій стійкості та платоспроможності ринку перестраховання, є демпінг. На наш погляд, в умовах посткризового періоду демпінг не може вирішувати стратегічні завдання розвитку ринку перестраховання. Безумовно, з одного боку, демпінг забезпечує збільшення обсягів продажів, розширення клієнтської бази, загострює конкурентну боротьбу. Відповідно, перестраховики, які дотримуються власної недемпінгової політики, можуть втратити окремі сегменти ринку, а відтак доходи від операційної діяльності. Проте переваги демпінгу є короткочасними, оскільки процес заниження тарифів небезкінечний, що згодом призведе до збитків унаслідок формування незбалансованих портфелів та недоформування достатнього обсягу резервів. Тому, з іншого боку, демпінг спричиняє погіршення якості перестраховувальних послуг, зниження рівня сервісу, спаду іміджу та інвестиційної привабливості ринку, несвоєчасне та не в повному обсязі виконання зобов'язань за перестраховувальними договорами.

Вважаємо, що в теперішніх умовах дієвим механізмом боротьби з демпінгом є формування зваженої андерайтингової політики на ринку перестраховування за кожним видом страхування. Однією з основних умов формування системи менеджменту якості перестраховувальних послуг є створення команди професіоналів, серед яких особливе місце займає кваліфікація андерайтера. Саме до компетенції цього працівника належить забезпечення якості розрахунку лімітів відповідальності, величини власного утримання, обсягу ризику, перестрахових тарифів, сум відшкодування збитків, відповідальність за вибір виду договору перестраховування. Разом із тим, держава має здійснювати постійний контроль за ціноутворенням та дотриманням правил ведення перестраховального бізнесу всіма учасниками перестраховального ринку, що підвищить рівень конкуренції на ринку та його прозорість.

Одним із напрямів підвищення якості перестраховувальних послуг на ринку перестраховування України є організація потужних професійних перестрахових компаній. У чинному страховому законодавстві не визначений статус професійного перестраховування, тому на ринку не запроваджено єдиних принципів і стандартів ведення бізнесу. Водночас у Законопроекті із страхування збережена діюча практика можливого одночасного поєднання страхової і перестрахової діяльності, що перешкоджає повноцінному розвитку ринку професійного перестраховування в Україні.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що головною проблемою, яка перешкоджає повноцінному розвитку українського перестраховального ринку є низька якість перестраховувальних послуг, що зумовлено недосконалим державним регулюванням процесу надання й реалізації перестраховувальних послуг, діяльності інститутів професійних перестраховиків і брокерства на ринку, неефективним функціонуванням органу державного нагляду та виконання покладених на нього функцій. Відповідно виникає необхідність окреслення напрямів удосконалення державного регулювання ринку перестраховування України у контексті оптимального поєднання із процесами саморегулювання на ньому.